

บทที่ 2

เงินสดและเงินฝากธนาคาร

หัวเรื่อง

- องค์ประกอบและการรายงานเงินสด
- รายการที่ไม่ถือเป็นเงินสด
- การบริหารเงินสด
- การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสด
- กองทุนเงินสดย่อย
- เงินฝากธนาคาร
- การจัดทำบัญชียอดเงินฝากธนาคารและเงินสดของกิจการ
- สรุปรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

เงินสด (Cash) หมายถึงเงินสดในมือและเงินฝากธนาคารทุกประเภทแต่ไม่รวมเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ เงินสดในมือรวมถึงเงินเหรียญ ธนบัตร เช็คที่ยังมิได้นำฝาก เช็คเดินทาง ดราฟท์ของธนาคารและธนบัตร

รายการเทียบเท่าเงินสด (Cash Equivalent) หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกับมูลค่าเดิม ซึ่งความแตกต่างในมูลค่าดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ”

องค์ประกอบและการรายงานเงินสด

กิจการส่วนใหญ่มักจะมีบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องกับเงินสดหลายบัญชี ฝ่ายจัดการต้องบริหารให้มีเงินสดคงเหลือเพียงพอสำหรับการดำเนินงานของกิจการ ตัวอย่างของบัญชีเงินสด มีดังนี้

1. บัญชีเงินสดย่อยหรือกองทุนเงินสดย่อย (Petty cash account or Petty cash fund) ประกอบด้วยธนบัตรและเหรียญ ใช้สำหรับการจ่ายค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนเล็กน้อย
2. บัญชีเงินสดในมือ (Cash on hands account) ใช้สำหรับเงินสดรับที่ยังมิได้นำฝาก

3. บัญชีเงินสดในธนาคารต่าง ๆ (Cash in bank account) สำหรับ (Checking account) แต่ละบัญชีที่กิจการมีอยู่

รายการที่ไม่ถือเป็นเงินสด

การแสดงรายการเงินสดในงบการเงินจะต้องไม่รวมรายการต่อไปนี้

1. **ตั๋วเงินฝาก (Certificates of deposit หรือ CDs)** คือตั๋วเงินฝากที่ธนาคารเป็นผู้จำหน่าย มีอายุ 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือน หรือ 1 ปี
2. **เช็คลงวันที่ล่วงหน้า (Postdated checks) เช็คที่ไม่มีเงิน (Not sufficient funds checks หรือ NFS checks) หรือเช็คคืน** เนื่องจากผู้สั่งจ่ายมีเงินในธนาคารไม่เพียงพอ
3. **ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (Expense advances)** ได้แก่ เงินจ่ายล่วงหน้าให้แก่พนักงาน อากรเสตมภ์
4. **เงินเบิกเกินบัญชี (Bank overdraft)** คือบัญชีเงินสดที่มียอดติดลบ
5. **เช็คที่ยังไม่ได้นำส่ง (Undelivered checks)** ควรแสดงเป็น “หนี้สินระยะสั้น”
6. **เงินฝากธนาคารขั้นต่ำ (Compensating balances)** หมายถึง ยอดคงเหลือขั้นต่ำในบัญชีกระแสรายวัน

การบริหารเงินสด

กิจการต้องการเงินสดไว้ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการ จ่ายชำระหนี้สินหรือจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้น เนื่องจากความสำคัญของเงินสดที่มีต่อธุรกิจทุกประเภท กิจการจึงต้องบริหารเงินสดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประมาณระหว่าง**ความเสี่ยง (Risk)** และ**การทำกำไร (Profitability)** อย่างเหมาะสม

การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสด

การควบคุมเงินสดรับ (Control of Cash Receipts) กระแสเงินสดเข้ามีแหล่งที่มาจกหลายที่ การควบคุมเงินสดอาจแตกต่างกันในแต่ละธุรกิจ

1. แยกความรับผิดชอบในการดูแลและเก็บรักษาเงินสด
2. มอบหมายหน้าที่ดูแลเงินสดและบันทึกบัญชีให้คนละบุคคลรับผิดชอบ
3. ตรวจสอบหน้าที่ของพนักงานถือเงินสดในมือและการบันทึกบัญชีอย่างใกล้ชิด

การควบคุมเงินสดจ่าย (Control of Cash Disbursements)

1. แยกหน้าที่เตรียมเอกสารการจ่ายเงิน การเขียนเช็ค การลงนามในสมุดเช็ค การส่งเช็คและการบันทึกบัญชีออกจากกัน

2. ยกเว้นจากกองทุนเงินสตกภายใน (เงินสตกย่อย) แล้ว การจ่ายเงินสตกทุกรายการให้ทำด้วยการจ่ายเช็ค
3. เมื่อใช้กองทุนเงินสตกย่อยแล้ว ให้พัฒนาระบบการควบคุมและการสั่งจ่ายเงินจากกองทุนเงินสตกย่อยอย่างรัดกุม
4. จัดเตรียมและเขียนเช็คสั่งจ่ายเมื่อมีเอกสารการเบิกจ่ายถูกต้องและตรวจสอบแล้วเท่านั้น
5. ตรวจสอบตราหน้าที่การจ่ายเงินสตกทั้งหมดและการบันทึกเงินสตก

กองทุนเงินสตกย่อย

กองทุนเงินสตกย่อยจะช่วยให้กิจการสามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินสตกจำนวนเล็กน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการตั้งกองทุนเงินสตกย่อย คือเพื่อที่จะจัดการเกี่ยวกับการจ่ายเงินสตกที่มีจำนวนเล็กน้อย เช่น ค่าเดินทางของพนักงาน ค่าไปรษณีย์ ค่าวัสดุสำนักงานและค่าขนส่งต่าง ๆ ตามปกติแล้ว การควบคุมเงินสตกในระบบเงินสตกย่อยถือเป็นเรื่องไม่เป็นทางการ ความประหยัดและความสะดวกสบายที่เพิ่มขึ้นเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดการตั้งกองทุนเงินสตกย่อย

เงินฝากธนาคาร

การควบคุมเงินสดผ่านบัญชีเงินฝากธนาคาร

- เงินสดอยู่ในความดูแลของธนาคาร
- การบันทึกบัญชีเงินสดจะถูกจัดทำโดยธนาคารแยกต่างหากจากกิจการ
- การจัดการเงินสดและความเสี่ยงจากการถูกโจรกรรมจะลดน้อยลง
- ลูกค้าสามารถส่งเงินโดยตรงไปยังธนาคาร
- สถาบันการเงินสามารถให้บริการเงินสด เช่น การเตรียมเช็ค ให้คำปรึกษาทางการเงิน และให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยสำหรับเงินฝาก

การจัดทำบัญชียอดเงินฝากธนาคารและเงินสดของกิจการ

วัตถุประสงค์

- (1) พิจารณาว่าบัญชีเงินฝากธนาคารและบัญชีเงินสดของกิจการมียอดเท่ากันหรือไม่ หลังจากได้ปรับปรุงรายการระหว่างกันที่ไม่ได้บันทึก

- (2) แยกรายการที่บันทึกผิดพลาดหรือรายการที่เป็นปัญหาที่
 ธนาคารหรือกิจการจดบันทึกออก
- (3) ปรับปรุงหายยอดคงเหลือของบัญชีเงินสดสิ้นงวดที่ถูกต้อง
- (4) เป็นข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับรายการปรับปรุง

บริษัทนนทรีจำกัด			
งบพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคาร			
ณ วันที่ 31 สิงหาคม 25+5			
		(บาท)	
ยอดเงินฝากธนาคารตามใบแจ้ง		ยอดเงินสดในสมุดบัญชีของกิจการ	
ยอด ณ วันที่ 31 สิงหาคม	77,320	ยอด ณ วันที่ 31 สิงหาคม	69,760
บวก:		บวก:	
เงินสดในมือ (ยังไม่ได้นำฝาก)	1,980	ตัวเงินรับที่ธนาคารเรียกเก็บเงินให้:	
เงินฝากระหว่างทาง ณ วันที่ 31		เงินต้น	2,000
สิงหาคม (10,000+150,600-		ดอกเบี้ย	200
154,600)	6,000	ข้อผิดพลาดในการบันทึก	
		การจ่ายค่าซ่อม	360
หัก:		หัก:	
เช็คที่ไม่สามารถขึ้นเงินได้		เช็คคืน (NSF)	
(16,000+140,480-142,480)	<u>(14,000)</u>	ของนางสาวสายสมร	(600)
		ค่าธรรมเนียมธนาคาร	<u>(400)</u>
		รวม	71,320
		เงินขาด	<u>(20)</u>
ยอดเงินฝากธนาคารที่ถูกต้อง	<u>71,300</u>	ยอดเงินสดของบริษัทที่ถูกต้อง	<u>71,300</u>

ตารางที่ 2-2 สรุปการจำแนกประเภทรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

รายการ	การจำแนกประเภท	ข้อคิดเห็น
เงินสด	เงินสด	● ถ้าไม่มีข้อจำกัดในการใช้ จะแสดงเป็นเงินสด ● ถ้ามีข้อจำกัดให้ระบุและจำแนกเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนหรือสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน
เงินสดย่อยและเงินทอน	เงินสด	แสดงรายการเป็นเงินสด
ตัวเงินฝากระยะสั้น	รายการเทียบเท่า เงินสด	เงินลงทุนที่มีระยะเวลาครบกำหนดน้อยกว่า 3 เดือน มักจะนำไปแสดงรวมกับเงินสด
ตัวเงินฝากระยะสั้น	เงินลงทุนชั่วคราว	เงินลงทุนที่มีระยะเวลาครบกำหนด 3 ถึง 12 เดือน
เช็คลงวันที่ล่วงหน้าและเอกสาร IOUs	ลูกหนี้	เมื่อมีข้อสมมติว่าจะเรียกเก็บเงินได้
ค่าเดินทางจ่ายล่วงหน้า	ลูกหนี้	เมื่อมีข้อสมมติว่าจะเก็บเงินจากพนักงานได้หรือหักจากเงินเดือนได้

(ต่อ)

รายการ	การจำแนกประเภท	ข้อคิดเห็น
ไปรษณียากรที่อยู่ในมือ	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	อาจจำแนกเป็นวัสดุสำนักงาน คงเหลือก็ได้
เงินเบิกเกินบัญชี	หนี้สินระยะสั้น	ถ้ามีสิทธิที่จะนำไปหักล้างกันได้ จะนำไปลดบัญชีเงินสด
เงินฝากธนาคาร ชั้นต่ำ		
1. กฎหมายกำหนด	เงินสดที่แยกออกมาต่างหากโดยจะแสดงเป็นเงินฝากที่คงไว้เป็นเงินสดชั้นต่ำ	จำแนกเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนหรือสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในงบดุล
2. ตกลงกับธนาคารโดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย	เงินสดโดยเปิดเผยเพิ่มเติมในหมายเหตุประกอบงบการเงิน	เปิดเผยแยกต่างหากในหมายเหตุประกอบงบการเงินเกี่ยวกับข้อตกลงที่ทำไว้กับธนาคาร

